

Índex

Introducció	9
per Joan Serra i Saún	
Records de mon iaio en temps de guerra <i>Segona edició revisada i ampliada</i>	
– Primer relat:	
<i>Records de mon iaio en temps de guerra</i>	19
– Segon relat:	
<i>Conversa amb el Pi dels Pesells</i>	29
Topònim d'Orta	33
La Serra de Pàndols	39
Agraïments	45
Annex fotogràfic	49
per Joan Serra i Saún	

Introducció

Encara al meu pensament rebrota de quan de petit, i el cotxe de línia tenia parada a peu de carretera al poble de Corbera d'Ebre, en un silenci impropri de nen, la mirada per la finestreta d'aquell vell «Hispano Suïssa» de color groc per més detall, que feia el trajecte de Batea fins l'estació de Móra la Nova per agafar el tren. Era d'una tristor extraordinària, contemplar tantes cases en ruïna a dalt el turó, anomenat «la Montera», on la vida havia desaparegut.

Cases sense teulada, les bigues que havien cedit mostaven la nuesa d'aquelles parets que havien estat la llar dels seus habitants, on encara en restava a la paret, algun quadre mal penjat a punt de caure, torçat, així com un armari en portes obertes, que contenia objec-

Corbera d'Ebre antiga, arrasada per les bombes

tes de la llar, abandonades a la seva sort, i del balcó, alguna resta a l'aire miraculosament sostinguda, de la reixa de ferro forjat, en altres temps fent la funció de barana.

Aquells minuts de parada del BUS, on la gent s'afanyava en carregar les maletes i farcells per pujar al tren amb diferents destinacions de la terra catalana. Una fugida obligada plena de sentiment i tristor, com en temps de la Bíblia, buscant una perspectiva de futur. Era el destí de molta gent de Corbera que mai més tornaria al poble que la va veure néixer, com en tants altres pobles de la Terra Alta, per no citar-ne un per un.

Els pares ho havien explicat infinitat de vegades, ambdós havien estat mestres a Corbera, però res incomparable com la visió en temps real de la petjada de la guerra davant els propis ulls. Aquell silenci es transformava en pensament tot just arrencar de nou el motor del cotxe de línia, amb una barreja imaginativa del patiment, el soroll de les bombes, com queien les

cases, la desesperació de la gent, nens de la meva edat, perduts entre les runes buscant als pares, als familiars, als amics... Aquella fantasia per a mi era com una tortura feta realitat, la qual quedava truncada de sobte en arribar a l'estació de Móra, i veure aquelles grandioses màquines de tren de vapor, que treien fum pels quatre costats i era tot un espectacle contemplar-les.

Molts anys aquella estació era de primer ordre, no tan sols per viatjar; la manca d'aliments havia obligat a molta gent a practicar l'estraperlo, paraula avui desconeguda, però practicada per la pròpia gent del país, el que ara malauradament encara veiem a les grans capitals, sota la denominació del «top manta», i és que la vida presenta a totes les èpoques les misèries que provoquen les diferències socials.

De sobte, un bon dia, l'entranyable i bona amiga i gran escriptora Lola Salmerón, em convida a fer la

12 - Lola Salmerón

Ferides de guerra a l'antic poble de Corbera d'Ebre

presentació d'aquest llibre relacionat amb el tema de la Guerra Civil. Evidentment per molts llibres que s'hagin editat, la malaurada Batalla de l'Ebre, sempre aporta nova informació i amb tota probabilitat si tenim en compte el silenci guardat sense rancor, però sense oblit, de qui ho va viure de primera mà. Les noves generacions sortosament, no es resignen en desconèixer precisament el patiment dels seus antecedents de la seva pròpia sang, i de seguida, vaig entendre la seva necessitat d'expressar un sentiment molt particular i entranyable com és el viscut i així explicat pel propi avi de l'autora.

En aquestes circumstàncies també es tracta d'un reconeixement i un homenatge, el qual ens vol fer extensiu a tots, la qual cosa és un gran honor que

Antic poble de Corbera d'Ebre

l'enalteix el poder compartir. En aquesta Terra Alta, que la natura ha dotat de tantes excel·lències, i aparentment hauria de ser tranquil·la i assossegada, en bona part pel caràcter generós de la seva gent, la història de tots els temps, l'ha tingut com a conseqüència de les guerres, en un esglai permanent. De la seva procedència ibera en queden els testimonis dels seus poblats i necròpolis més importants, amb la petjada que va deixar el seu rei Edecó, en introduir la vinya, olivera, cereals, i també va ser terra moruna amb les seves sènies per regar, les alqueries que han estat durant segles següents. Guerres carlines que van desestabilitzar el territori amb conseqüències greus, però, com la Batalla de l'Ebre, que no mereixíem, també va vindre a parar en aquesta terra per pertorbar la pau. Cada narració és una història, i com més verídica millor. Així doncs sense més preàmbul, deixem en mans del lector, les següents pàgines del llibre per a millor

coneixement de tots, a la vegada de felicitar i agrair a Lola Salmerón, aquesta aportació literària i històrica que de segur ens commourà el seu contingut.

Joan Serra i Saún

